

Asia: VN/26649/2022

Lausuntopyyntö luonnoksesta Kansalliseksi metsästrategiaksi (KMS2035)

Luku 2: Toimintaympäristö

Huomioita ja havaintoja strategialuonnoksen lukuun 2: Toimintaympäristön muutos

Metsäympäristöön kohdistuu tulevana vuosina yhä suuremmat odotukset ja paineet metsäluonnon säilyttämisestä taloudellisen ja sosiaalisten tavoitteiden

lisäksi. Ympäristötietoisuuden lisääntyminen myös metsien yhteydessä tulee ohjaamaan metsätalouden toimia ympäristön kannalta kestävimpiin keinoihin.

Uudet metsäteollisuuden investoinnit ja tuontiraaka-aineen osuuden pieneneminen globaalin geopolitiikan vuoksi, sekä fossiilisista polttoaineista irtautuminen johtavat useilla alueilla metsien suurimman ylläpidettävän hakkuumahdollisuuden täysimääräiseen hyödyntämiseen. Samaan aikaan Suomi on sitoutunut pysäyttämään luonnon monimuotoisuuden heikkenemisen, joka on seurausta nykyisen metsienkäytön intensiteetistä. Samaan aikaan kun hakkuut ovat lisääntyneet, on myös ns. metsänhoitorästit kasvaneet kannustejärjestelmistä huolimatta.

Metsäkiinteistörakenne on Suomessa monin paikoin pirstoutunutta ja hankaloittaa kannattavan metsätalouden harjoittamista ja luonnon monimuotoisuuden

tilan parantamista niin metsissä, soilla kuin vesistöissä. Näitä haasteita on etenkin Pohjois-Suomessa ja Pohjanmaalla. Sanotuilla alueilla on käynnissä useita puunkäyttöä lisääviä investointeja. Alueella on kuitenkin metsätalouden harjoittamisen kannalta maamme haasteellisin kiinteistörakenne, tilat saattavat olla kilometrien mittaisia ja vain kymmenien metrien levyisiä.

Erytisesti Pohjois-Suomessa suometsien osuus on suuri. Niissä tehtävät metsätaloudelliset toimet ovat merkityksellisiä yhtäältä koko maan hiilineutraalisuustavoitteiden saavuttamiseksi ja toisaalta myös vesiekosysteemien ekologisen tilan parantamiseksi.

Metsäympäristön tilan parantaminen nykyisellä kiinteistörakenteella, sen pirstoutumisen vuoksi on hankalaa. Esimerkiksi yksittäisen kiinteistöomistajan suon ojitus saattaa tehdä turhaksi koko muun valuma-alueen ennallistamisen tai vesistö päästöjen vähenemisen. Lisäksi puunkorjuun kustannukset ovat kalliimpia suometsissä, jos kiinteistörakenne heikko ja koneita on tarpeettomasti siirrettävä pitkiäkin matkoja teitä pitkin huonon muotoisten palstojen vuoksi.

Yhteismetsälain muutos vuonna 2014 on nostanut yhteismetsien lukumäärää ja kasvattanut pinta-alaa, vähentäen kiinteistöjen edelleen pirstoutumista.

Yhteismetsien positiivinen kehitys on valitettavasti kuitenkin johtanut myös niiden keskikoon pienenemiseen.

Luku 3: Tahtotila

Huomioita ja havaintoja strategialuonnoksen lukuun 3.1: Visio - Kasvavaa hyvinvointia metsistä ja metsille

Kansallinen metsästrategia 2035 luonnoksen visiossa korostetaan metsien tuottamaa hyvinvointia eri näkökulmista. Erityisen maininnan saa kasvun tavoittelu vaurauden lisäämiseksi. Siten ekologinen kestävyys nähtäneen alisteiseksi taloudelliselle kasvulle.

Huomioita ja havaintoja strategialuonnoksen lukuun 3.2: Strategiset päämäärät ja tavoitteet

Toimiva infra tarkoittaa lisäksi liikenneinfrastruktuurin optimoinnin kannalta tarkoituksenmukaista kiinteistörakennetta, jossa kiinteistön fyysinen ulottuvuus

mahdollistaa muun muassa puunkorjuun ilman tarpeettomia koneensiirtoja tuoden tehokkuutta korjuuseen ja siten kustannussäästöjä. Se tukee myös metsäomistajien tavoitteellista metsienkäyttöä. Kiinteistö saattaa olla sijainniltaan sellaisessa paikassa, ettei maanomistajan ja yhteiskunnan tavoitetta ole mahdollista toteuttaa. Tavoitteet voivat olla joko poissulkevia tai yhteneväisiä.

Metsäelinympäristöjen monimuotoisuudesta huolehtimisen tavoitteena tulisi olla monimuotoisuuden kannalta mahdollistava ja kehityksen kannalta heikkenemisen kääntäminen positiiviseksi myös ilman ilmastonmuutoksen tuomaa monimuotoisuuslisää.

Mahdollistetaan metsätalouden aiheuttamien ympäristöriskien haittojen vähentäminen ympäristöä parantavilla toimilla.

Ylipäätään eri tavoitteet ovat väljiä ja ympäripyöreitä, sekä lisääntyvän käytön tavoitteiden myötä osaltaan toisiaan poissulkevia tai ainakin ristiriitaisia.

Julkisen vallan erityisenä velvollisuutena on terveellisen ympäristön turvaaminen. Osallistuminen omaa ympäristöä koskevaan päätöksentekoon on perusoikeuksia, joita olisi hyvä selkeämmin tuoda esille miten ja millä konkreettisilla toimenpiteillä ne strategiassa saavutetaan.

Luku 4.1 Hankesalkku ja 4.2 Kärkihankkeet

Huomioita ja havaintoja strategialuonnoksen lukuun 4.1: Hankesalkku ja 4.2: Kärkihankkeet

Hankesalkku, kärkihankkeet ja metsien kasvu (4.1, 4.2 ja 4.2.1)

Metsäkiinteistörakenteeltaan epäedullisilla alueilla hankaloittavat vaikuttavien tavoitteiden saavuttamista. Kapeimmillaan kymmenien metrin levyiset ja useiden kilometrien pituiset tilat nostavat sekä puunkorjuun että hoitotyön kustannuksia. Jopa neljäsosa kiinteistön pinta-alasta saattaa olla kiinteistörajojen

tai reunavaikutuksen vuoksi pois metsätalouskäytöstä. Lisäksi pirstoutunut kiinteistö rakenne hankaloittaa valuma-alueen vesitalouden hallintaa

ja siten myös hiilensidontaa.

Puuston hiilensidontaa lisääviä toimia taikka ravinnetalouden ongelmista kärsivillä alueilla tehtävät tuhkalannoitukset ovat tehottomia toteuttaa pirstoutuneen kiinteistö rakenteen alueella.

Metsätilusjärjestelyillä edistetään aktiivisuutta metsien käytössä ja selvitetään kaikkien metsänomistajien tavoitteita omalle metsänomistukselle. Tilusjärjestelyn yhteydessä lisäksi omistusrakenne kehittyy suotuisampaan, kun kaikki maanomistajat tavoitetaan ja esitetään ratkaisuja myös siihen. Kiinteistöjen uudelleen sijoittelussa voidaan ottaa huomioon sekä edelliset että myös yhteiskunnan asettamat tavoitteet.

Elonkirjoa talousmetsissä (4.2.2)

Elonkirjon kääntäminen elpymisuralle on vaatimaton tavoite, kun muutostarve ja toimivat keinot ovat olleet tiedossa pitkään.

Talousmetsien maisematason tarkastelu ja suunnittelu monimuotoisuuden parantamiseksi on mahdollista myös yksityismetsissä. Maisematason tarkastelua

tehdään metsätilusjärjestelyjen yhteydessä. Se on myös kustannustehokasta, mikäli halutaan vaikuttavuutta niin yhteiskunnan että lisäksi maanomistajan tavoitteiden toteutumiseksi.

Monimuotoisuuden turvaaminen vaatii rahoituksen moninkertaistamista, jo hyvin maanomistajien keskuudessa vastaanotettuihin METSO- ja HELMI-ohjelmiin.

Suojeluarvoiltaan, kuten metsälain 10 §:sä tarkoitettujen kohteiden pinta-alavaatimus on keinotekoinen, kun osa elinympäristöistä ei tunne kiinteistörajoja.

Toimenpide:

Toteutetaan metsätilusjärjestelyissä maisema- ja valuma-alueen vesiensuojelu- ja luonnonhoitoratkaisut

Kuvaus:

- Suunnitellaan Metkan mukainen suometsien suunnittelun toimintamalli ja valuma-alue tarkastelut tilusjärjestelyalueilla
- Mahdollistetaan suunniteltujen vesiensuojeluratkaisujen toteuttaminen
- Mahdollistetaan tilusjärjestelyalueen luonnonhoidolliset tavoitteet
- Uusi kiinteistöjaotus toteutetaan siten, että yksittäisen maanomistajan ratkaisulla mahdollistetaan viereisen kiinteistön luonnonhoidon ja hiilen maaperäsidonta

Vaikuttavuus:

- Metsänomistajien ja yhteiskunnan tavoitteet sekä hiilensidontan että vesiensuojelun osalta toteutuvat
- Toteutus on kustannustehokasta, kun uusi kiinteistöjaotus mahdollistaa vesiensuojelun ja luonnonhoidon huomioimisen
- Metsäkiinteistöjen palstakoko ja muoto paranee

4.2.3 Metsäalan uudistuminen

Toimenpide:

Kehitetään kiinteistörakennetta

Kuvaus:

- Tehdään kiinteistö- ja omistusrakenteen kehittämistä maanomistajien ja yhteiskunnan tavoitteiden saavuttamiseksi

Vaikuttavuus:

- Metsänomistajien tavoitteellinen käyttö aktivoituu
- Omistusrakenne selkeytyy
- Tilakoot kasvavat

Muuta kommentoitavaa

Muuta kommentoitavaa

Metsästrategian valmistelussa on otettu huomioon EU:n tavoitteet, kuten biodiversiteettistrategia. Sen toimeenpanossa on monia Maanmittauslaitoksen toimintaan vaikuttavia tehtäviä. Erityisesti tilusjärjestelytoiminnassa tehtävät ratkaisut tulevat vaikuttamaan pitkälle tulevaisuuteen ympäristön tilassa ja helpottavat kustannustehokkaasti tavoitteiden saavuttamista.

Maanmittauslaitos katsoo, että tilusjärjestelyissä ja kiinteistörakenteen kehittämisessä yhteensovitetään eri metsiin kohdistuvia maanomistajan ja yhteiskunnan tavoitteita, jolloin se on mahdollista vain riittävillä resursseilla.

Viranomaisten ja metsästrategiaa toimeenpanevien ministeriöiden välisen toiminnan tulee olla sujuvaa, tiedonkulun katkotonta ja yhteiseen päämäärään fokusoitunutta.

Valtion maapankkitoimintaa tulee kehittää metsämaan hankinnassa, jotta sujuva, metsästrategiassakin esitettyjen tavoitteiden saavuttaminen kustannustehokkaasti mahdollistuu. Tilusjärjestelyiden yhteydessä on helpompi ja edullisempi toteuttaa monia strategian tavoitteita; selvitetäänhän niissä

kaikkien metsiin liittyvät maanomistajien tavoitteet.

Avoin ja julkinen ympäristötieto, kuten esimerkiksi metsävara-aineisto, helpottavat metsäympäristössä tehtäviä Maanmittauslaitoksen kiinteistötoimituksia. Maanmittauslaitoksella on maastotietokannan ja kiinteistörekisterin ylläpitäjänä merkittävä rooli paikkatiedon ylläpitäjänä.

Maanmittauslaitos kiittää mahdollisuudesta lausua maa- ja metsätalousministeriön lausuntopyyntöön luonnoksesta kansalliseksi metsästrategiaksi.

Nurmikari Jussi

Maanmittauslaitos - Pääjohtaja Pasi Patrikainen ja ylijohdaja Petri Korpinen